

MUZEJNÍ ČTVRTLETNÍK

Přírodní sklo

Procesy ukryté za vznikem přírodního skla.

Strana 3

Z dějin tur(nov)istiky

Příběh vyhledávaného turnovského hotelu Modrá hvězda.

Strana 4

Historická realita

Kde a kdy se skutečně bojovalo se Sasy.

Strana 5

Co nás čeká a co bylo?

Přehled akcí a výstav i fotovzpomínky.

Strana 8

Klenoty pravěku

Autor textu:

JAN PROSTŘEDNÍK

V květnu letošního roku se turnovské muzeum dožije svých stočtyřicet let. Takové výročí je třeba náležitě oslavit. Ale nechceme slavit sami, nýbrž s Vámi, našimi příznivci. Proto jsme na letošní rok připravili celou řadu zajímavých výstav. Jedna z nich připomene zajímavou historii muzea, ale také jeho současnost i vize do budoucna; ale ta bude zahájena až v březnu. Na leden jsme připravili velmi výjimečný výstavní projekt s názvem *Klenoty pravěku*. Název výstavy není samoúčelný, budou zde totiž vystaveny exkluzivní exponáty, které bezprostředně konvenují se specializací našeho muzea. Sestavili jsme kolekci šperků z drahých kovů a drahokamů spolu s dalšími výjimečnými artefakty, které přibližují zásadní etapy nejstarších lidských dějin od paleolitu po období stěhování národů. Jde o unikátní exponáty, a proto jsme je umístili do našeho prestižního výstavního prostoru Klenotnice. Připravili jsme kolekci archeologických nálezů, které dosud nebyly v našem muzeu vystaveny, ale o kterých jste velmi pravděpodobně slyšeli již ve škole při výuce dějepisu.

Pokračování na straně 2

Hrobová výbava velmože z Blučiny. Nákončí pochvy dlouhého dvoubřitého meče – spathy, vyrobené z pozlaceného stříbra a zdobené technikou nielo a šestí almandinovými vločkami (doba stěhování národů, 450–480 n. l.).

Pokračování ze strany 1

Unikátní rytina Venuše do mamutího klu z Předmostí u Přerova. Geometricky stylizované vyjádření lidské postavy je pro mladší paleolit zcela netypické (mladší paleolit, gravettien, 30 000–27 000 let před současností; Národní kulturní památka, Moravské zemské muzeum, Brno).

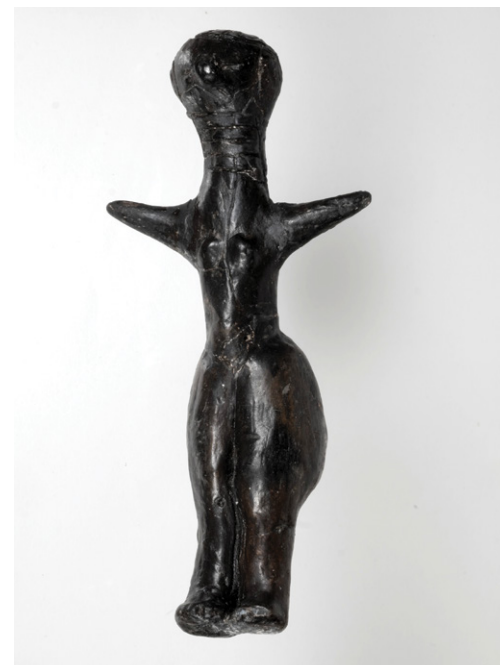
Jde o skutečné „rodinné stříbro“ ze sbírek Moravského zemského muzea v Brně, které nám naši kolegové archeologové velkoryse zapůjčili. Z četného souboru zapůjčených a vystavených exponátů určitě stojí za zmínku nadčasová řezba Venuše na mamutím klu z Předmostí u Přerova, kterou vyrobil před 30 tisíci lety paleolitický řezbář (jde o Národní kulturní památku). Mamutí kel pochází z polohy Skalka, kde byly při těžbě cihlářské hlíny v 19. století objeveny četné sklady kostí pleistocénní fauny, zejména mamutů. Tento nález zůstal jako jeden z mála ušetřen katastrofy, která postihla na konci 2. světové války archeologické nálezy z významných moravských lokalit. Archeologické sbírky byly uloženy na zámku v Mikulově, který 22. dubna roku 1945 zachvátil ničivý požár.

„Prsaté závěsky však nutně nemusí zobrazovat jen ženská ňadra, mohlo by s ohledem na jejich podobu jít naopak o personifikaci mužských varlat.“

Mamutí kel s rytinou Venuše představuje unikátní geometrické zobrazení ženské postavy, které doznalo v pravdě kubistické podoby – trojúhelník představuje hlavu, různě situované ovoidy nebo kružnice další části těla. Takové geometricky stylizované vyjádření lidské postavy je pro mladší paleolit zcela netypické. Ovšem nemusí jít o jedinou takovouto rytinu. V roce 2011 byl v odborné literatuře publikován předmět – rytina

ženské postavy na kosti, pocházející také nejspíše z Předmostí. Tato rytina je složená takřka z identických geometrických tvarů jako slavná *Předmostecká Venuše*. Předmět byl spolu s dalšími artefakty zakoupen ze soukromých sbírek na počátku 90. let minulého století Národním archeologickým muzeem v Saint-Germain-en-Laye ve Francii. Velmi pravděpodobně tak šlo o dílo jednoho umělce.

Na výstavě se objeví také vrtané korálky a takzvané prsaté závěsky z mamutoviny z další legendární lokality lovců mamutů – Dolních Věstonic. Prsaté závěsky však nutně nemusí zobrazovat jen ženská ňadra, mohlo by s ohledem na jejich podobu jít naopak o personifikaci mužských varlat. Ze stejného naleziště budou k vidění vrtané kamenné závěsky z černé břidlice a oblázky se stylizovanou řezbou ženské vagíny z jeskyně Býčí skála; předměty pochází z období mladšího paleolitu. Za zmínku určitě stojí kolekce šperků vyrobených z mušlí středomořského mlže *Spondylus* z největšího pohřebiště kultury s lineární keramikou mladší doby kamenné z Vedrovic u Moravského Krumlova. V souboru nebude chybět ani jedna z nejkrásnějších keramických plastik mladší doby kamenné – Venuše ze Střelic u Znojma. Šperkaře a zlatníky bezesporu zaujme výbava velmožského hrobu z Blučiny z 5. století našeho letopočtu. Šperky a zlaté součásti zbraní jsou zdobené rudými granáty (almandiny) a technikou cloisonné (příhrádkování). Hrobová výbava tohoto velmože nejspíše z kmene Herulů je srovnatelná s klenoty z hrobu franského krále z rodu Merovejců Childericha (asi 436–481) z Tournai v Belgii. Technologické repliky šperků a předmětů z hrobu velmože kmene Herulů mohli návštěvníci turnovského muzea vidět již v roce 2021,

Venuše ze Střelic – keramická ženská plastika, s naznačeným obličejem, stylizovaným plným účesem s čelními kouty a spirálovitým náhrdelníkem (mladší doba kamenná, kultura s moravskou malovanou keramikou, cca 4800–4700 př.n.l.; Moravské zemské muzeum, Brno).

ale nyní si budou moci prohlédnout originály! Na závěr ještě zmíníme předměty denní potřeby, vyrobené z drahokamů – pěstní klíny z citrínu, brekciového rohovce a andezitu z jeskyně paleolitických lovců Kůlna v Moravském krasu, které působivě doplňuje nález nejstaršího výrobku v našem regionu – pěstní klín z jaspisu z Českého Dubu. ★

Klenotnice
Klenoty pravěku
22. 1. — 22. 3. 2026

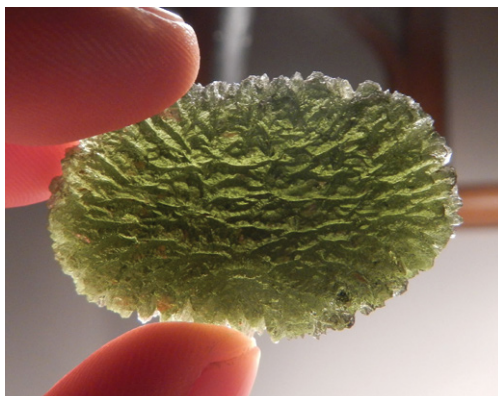

Tajemný svět přírodních skel

Autor textu:
JAN BUBAL

Sklo je jedním z nejrozšířenějších materiálů užívaných člověkem. Jsou z něho předměty každodenní potřeby, využívá se v různých odvětvích průmyslu a také jako stavební materiál. Přestože je výroba skla celkem jednoduchá, v pozemských podmínkách vzniká přírodní sklo poměrně vzácně. Jeho vznik je podmíněn prudkým ochlazením taveniny bohaté na oxid křemičitý, která vzniká například při sopečných erupcích nebo po dopadu velkých meteoritů. Může se nám tak zdát, že sopečné erupce produkují velké množství přírodního skla. Ve skutečnosti jde o vzácný případ, kdy zachovala jako sklo. Jedním z hlavních důvodů je obsah vody a těkavých látek, které významně snižují viskozitu žhavé taveniny, a usnadňují tak krystalizaci minerálů a hornin. Přírodní skla jsou ale amorfní, to znamená, že částice, které se podílejí na jejich složení nejsou uspořádané v krystalické mřížce. Ani po vzniku přírodního skla není jisté, že se zachová, protože je vystaveno nejrozličnějším geologickým procesům, které mohou vést k jeho zániku. Navíc všechna přírodní skla jsou v podmínkách zemského povrchu termodynamicky nestabilní a mají tendenci chemicky zvětrávat nebo podléhat devitrifikaci, což vede k jejich pomalé destrukci. Přesto se nám do současnosti dochovala poměrně široká rodina přírodních skel a také jejich výskyt v přírodě, včetně okolního vesmíru, je podstatně větší, než se původně předpokládalo.

Přírodní skla nalezneme v zemské kůře, meteoritech, ale pravděpodobně hojně budou zastoupená také na Měsíci a na Marsu. Nejvýznamnějšími přírodními skly jsou tektity a sopečná skla – obsidiány. Opředené tajemstvím jsou především tektity, které se vyskytují jen v několika omezených oblas-

Vltavín, neboli moldavit, je druh tektitu s vlastnostmi silně kyselého křemičitého skla.

tech světa: jihovýchodní Asie a Austrálie, Pobřeží slonoviny, Česká republika a Severní Amerika. Poměrně nově byly popsány tektity také ve střední Americe a Brazílii. Nejpříjemnější hypotézou o původu tektitů je, že vznikly dopadem větších meteoritických těles na Zemi. Během dopadu se velká kinetická energie meteoritu přenesla na horniny v zemské kůře, které se roztavily a byly vymrštnuty do vzduchu. Poté došlo k rychlému ochlazení roztavené horniny na sklovité objekty o velikosti od několika centimetrů až po méně než 1 mm, které dopadly na Zemi v podobě tektitů nebo mikrotektitů. Naproti tomu sopečná skla, obsidiány, vznikaly během mladého vulkanismu. Když se láva na zemském povrchu setkala s vodou, např. v jezerech nebo řekách, rychle se ochladila a vytvořila obsidiánová skla. Dalšími typy jsou bazaltová skla, jejichž vznik je úzce spojen s vulkanismem na středooceánských hřbetech, nebo frikční skla vznikající během posouvání horninových bloků na zlomech. ★

Darwin Glass (Darwinovo sklo), jeden z typů tasman-ských tektitů.

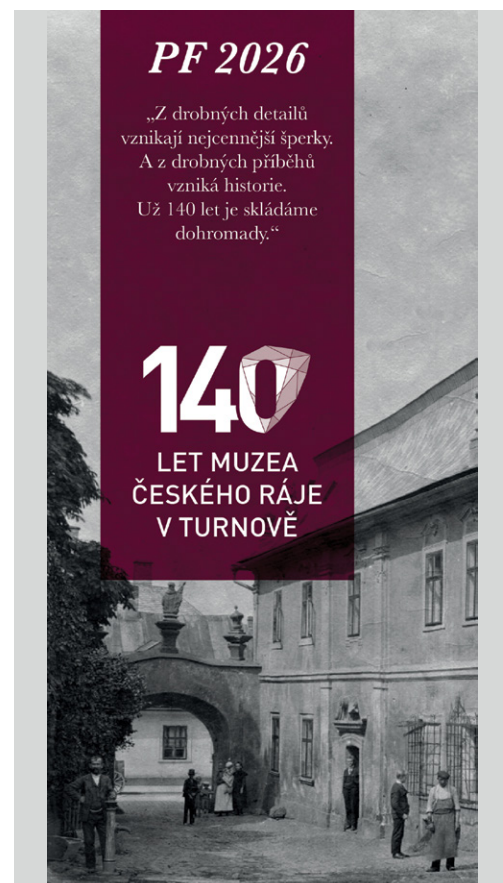
Mineralogický kabinet
Tajemný svět přírodních skel
22. 1. — 22. 3. 2026

Muzeum slaví 140 let

Autor textu:
MARCELA BERANOVÁ

Muzeum Českého ráje v Turnově letos slaví 140 let své existence. Za tuto dobu se stalo místem péče o sbírky a kulturní dědictví, vzdělávání i otevřeného setkávání se širokou veřejností prostřednictvím výstav, programů a akcí, které inspirují, baví a nabízejí prostor k poznání i odpočinku. Muzeum prošlo mnoha historickými mezníky i politickými poměry, přesto si po celých 140 let zachovává své poslání – chránit, uchovávat a předávat hodnoty dalším generacím. Podrobněji si výročí muzea připomeneme v květnu, kdy tomu to významnému jubileu bude věnována mezioborová výstava a také speciální vydání Muzejního čtvrtletníku. ★

Z dějin tur(nov)istiky Hotel Modrá hvězda

Autor textu:
ANTONÍN MOJSL

Dům čp. 182 v dnešní Palackého ulici byl pro návštěvníky města vyhledávaným místem, kde mohli využít pohodlné ubytování a stravování v příjemné restauraci. Dům koupil v roce 1867 sládek a pozdější majitel turnovského pivovaru Josef Táborský starší (1815–1876), po něm ho převzal jeho syn Josef Táborský mladší (1852–1898). Od roku 1886 je v držení sládka Františka Tischera (*1847) a jeho ženy Františky „Fany“ (1848–1918), sestry Josefa Táborského mladšího. Již v poslední čtvrtině 19. století se v domě nacházel hostinec Modrá hvězda, který byl pronajímán – v roce 1892 ho například provozoval hostinský František Šustr (*1834), který nabízel turistům pohodlné pokoje, posezení v zahradce s kuželníkem a prostory pro ustájení koní.

Výraznou proměnou prošel hotel před sto lety. V roce 1926 ho koupil a nově přestavěl hoteliér Josef Kuchař (*1900), syn Josefa a Anny Kuchařových, kteří provozovali restauraci na turnovském nádraží. Od dosavadního majitele Františka Tischera převzal koncesi s těmito oprávněními: „*přechovávání cizích, podávání pokrmů, výčep piva, vína, ovocného a bobulového vína, výčep a prodej v malém líhových nápojů, podávání kávy, čaje, čokolády a jiných teplých nápojů a občerstvení, držení dovolených her*“. Prostory hostince sloužily jakožto spolkové místnosti Sportovního klubu Turnov, zvláště jeho fotbalového odboru, který trénoval a hrál na nedalekém hřišti za provazárnou. Vedle valných hromad a hráčských schůzí zde klub pořádál koncerty či přátelské taneční večírky. V roce 1928 byl v podniku ustaven Automotoklub

Fotografie hotelu z roku 1913. Název podniku se v průběhu let měnil – byl uváděn jako U Hvězdy, U Modré hvězdy, či jednoduše Modrá Hvězda.

Českého ráje. Ve zprávě o založení čteme, že „*klubová místnost zvolena v hotelu Modrá hvězda, kde jsou k dispozici prvotřídní garáže, jakož i pohonné látky*“.

V roce 1933 koupila dům čp. 182 ve veřejné dražbě Anna Kuchařová, matka Josefa Kuchaře. Přenesena na ní byla i hostinská živnost a od nového roku 1934 ji pronajímala hoteliérově Josefu Peškeovi. Na léto roku 1935 otevřeli na terasách hotelu zahradní restauraci, kterou v místních novinách inzerovali jakožto „*turnovský Barrandov*“ (označení odkazovalo na pražský Barrandov, který se v meziválečném období stal symbolem moderní architektury, společenského života a především vyhlášených teras s hudbou a tancem). Každou sobotu a neděli zde hrála jazzová kapela, čímž se podnik stal významným centrem společenské zábavy pro tanečníky i milovníky moderní hudby. V zimě přesouvali hudební večery pod střechem do nově zařízené taneční místnosti, kterou nazývali „*Rivierou*“. Po smrti majitelky domu v červnu roku 1939 hostinská koncese opět připadla Josefu Kuchařovi. V roce 1941, za hoteliéra Miloslava Havelky, který podnik převzal do nájmu v říjnu roku 1938 a provozoval ho úspěšně i v období protektorátu, byl charakterizován takto:

„*Cizinecký a turistický ruch v srdci Českého ráje v Turnově lze si těžko představit bez hotelu Modrá hvězda, který svým zařízením restauračním i kavárenským a zejména hotelovým komfortem jest zařazen do kategorie B a uspokojí i nejnáročnější cestující. Tekoucí teplá a studená voda ve všech pokojích, koupelny, ústřední topení a garáže jsou zárukou,*

že cestující nalezne tu nejen domácí ubytování, ale i všechno k ošetření svého vozidla. Prvotřídní nápoje a zejména domácí, vždy dobře zásobená kuchyně jest všeobecně známá a vyhledávaná nejen cestujícími, ale zejména také četnými letními hosty a turisty, kteří se sem každoročně vracejí k svému letnímu pobytu. Zárukou všestranné spokojenosti jest sám hoteliér Miloslav Havelka, který prošel řadou hotelových podniků velkoměst a uplatňuje své bohaté zkušenosti k dalšímu rozvoji podniku. Hotel Modrá Hvězda v Turnově, jako jediný hotel kategorie B v místě, přispívá nemalou měrou k zvýšení cizineckého ruchu tohoto moderního průmyslového města“.

Během roku 1939 si do hotelu přestěhoval spolkovou místnost turnovský Klub českých filatelistů, který zde ve vybrané nedělní dopoledne pořádá burzy poštovních známek. Od roku 1946 měl hotel v nájmu Jindřich Hlubuček. Koncese k provozování hostinské

Hotel po přestavbě provedené roku 1926.

Dvůr hotelu s jídelnou v roce 1941.

živnosti v domě čp. 182 byla zrušena výměrem z 8. května 1950. Za socialismu byly v budově bývalého hotelu zřízeny byty a pamětníci vzpomínají, že zde byly pořádány diskotéky a fungoval tady Klub mladých. Na konci 90. let minulého století byl dům částečně adaptován na benzínovou pumpu. ★

900 let od skutečného vpádu „Sasíků“

Autor textu:
JIRÍ ZOUL SAJBT

V loňském roce jsme si připomínali dvě kulatá výročí spojená s obrazem *Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou* – 130 let od vzniku tohoto obrazu a 100 let od jeho prvního vystavení v Turnově. Na výstavě uskutečněné k této příležitosti jsme se mimo jiné zabývali také tím, proč obraz, resp. báseň Beneš Heřmanův, podle níž byl obraz namalován, neodráží skutečnou historickou událost v podobě hrdinného vítězství Čechů nad kontingentem saských bojovníků, kteří měli vpadnout do středního Pojizeří a ve skalním městě v srdci Českého ráje byli poraženi.

„K velice krvavému střetu došlo 18. února 1126, kdy odpočaté a připravené české vojsko na hlavu porazilo vojsko saské, unavené náročným pochodem ve sněhu.“

Jedním z předložených argumentů byla také geografická vzdálenost Turnovska a Saska, či lépe řečeno Míšeňska, se kterým na počátku 13. století, kdy se celá událost měla odehrávat, byly Čechy v konfliktu. Bylo řečeno, že kdyby Míšeňané, nebo přímo Sasové chtěli vpadnout do Čech, bylo by to nepochybně do Čech severozápadních, a učinili by tak přes některý z krušnohorských průsmyků.

Oddíl českých lučištníků na iluminaci z Liber ad honorem Augusti, známé jako Kronika Petra de Ebulo z roku 1196.

A tento argument není pouze od stolu vymyšlenou hypotézou. Dějiny nám nabízí nejeden příklad. Takový doslova učebnicový má nyní rovněž kulaté výročí. A to rovných 900 let.

Když na konci roku 1125 zemřel kníže Vladislav I., byl nástupcem zvolen jeho mladší bratr Soběslav. Těžko to nesl Ota II. Olomoucký, zvaný též Černý, který se také ucházel o pražský knížecí stolec. A nutno říci, že na něho měl podle seniorátu (stařešinského

o pomoc římského krále Lothara III., jehož domovinou bylo Sasko. Lothar s vidinou tučné válečné kořisti Otovi pomoc ochotně přislíbil. Sebral vojsko, které bylo tvořeno především družinami saských velmožů, a vydal se s ním na pochod přes zasněžené Krušné hory. Soběslav však byl připraven a s českým vojskem vyčkával u hradu/hradiště Chlumec (k. ú. Chlumec, okr. Ústí nad Labem), kolem kterého vedla jedna z kupeckých stezek ze Saska do Čech.

K velice krvavému střetu došlo 18. února 1126, kdy odpočaté a připravené české vojsko na hlavu porazilo vojsko saské, unavené náročným pochodem ve sněhu. Sasové byli rozděleni do tří vojů. První dva byly takřka kompletně pobity, přičemž zde zahynul i Ota Černý. Třetí voj, ve kterém se nacházel i samotný král, byl obklíčen. Lothar byl přinucen k vyjednávání. Soběslav mu velkodušně nabídl příměří (mohl jej také zajmout a žádat tučné výkupné), což mu následně vyneslo klidné soužití s Říší bez jejího vměšování se do českých záležitostí.

Pro nás je to krásný příklad toho, kudy táhlo saské vojsko, když chtělo vpadnout do Čech. Podobně tomu bylo i roku 1040, kdy saský kontingent vpadl na Bílinsko a Mostecsko, tedy jen o něco jižněji než vojsko v roce 1126, ale opět to byly severozápadní Čechy a nikoli Turnovsko. ★

Útok českých jízdních těžkooděnců z Kroniky Petra de Ebulo z roku 1196.

nástupnického práva zavedeného u nás Břetislavem I.) nárok – byl v oné době z celého rodu Přemyslovců nejstarší. Soběslav I. ještě přilil olej do ohně, když mu vzápětí po svém nástupu odebral správu Brněnska. Ukřivděný Ota Černý se odebral do Říše, požádat

Jak vznikají hory: Tajemství deskové tektoniky

Autor textu:
JAN BUBAL

Dva roky po skončení výstavy *Jak vznikají hory – tajemství deskové tektoniky* připravil geolog Jan Bubal stejnojmenný cyklus přednášek, který bude vycházet právě z této výstavy.

Přednáškový cyklus představí všechny geologické procesy, které probíhají uvnitř naší planety a na jejím povrchu se projevují vznikem horských masivů, příkopových propadlin nebo geomorfologických útvarů, ale také sopečnou činností nebo zemětřesením. Pochopit fungování těchto procesů je pro člověka často velmi složité, jelikož náš život počítáme na desítky let, zatímco trvání geologických procesů, s výjimkou okamžitých projevů jako je výbuch sopky nebo zemětřesení, často v miliónech let, navíc v podmínkách, které nám neumožňují přímé pozorování. Většina geologických procesů má totiž svůj základ hluboko pod povrchem, v zemské kůře, plášti nebo dokonce v jádře, kde panují vysoké teploty a tlaky.

Přednášky jsou určeny široké veřejnosti, od školáků až po nadšence se zájmem dozvědět se něco o fungování naší planety. Posluchači se nemusí obávat nudné přednášky plné teorií a definic, naopak veškerá tvrzení budou doplněna názornou grafikou

z nejnovějších výzkumů, nejrůznějšími zajímavostmi a fotografiemi příkladů z celého světa. Všechny odborné termíny budou v přednáškách vysvětleny a jistě bude i dostatek prostoru pro dotazy. Přednášky budou probíhat vždy ve čtvrtek od 17:00 v přednáškovém sále našeho muzea. Vstupné 50 Kč.

12. 2. Planeta Země

Už od školky víme, že Země je kulatá a je složená z hornin a minerálů. Na jejím povrchu je souš, voda, ale také plno rostlin, zvířat, lidí a věcí. Kdo by se však chtěl dozvědět o něco více, přijďte na přednášku, ve které zazní mnoho zajímavostí o vzniku, stavbě a fungování naší planety, ale také o tom, proč na ní existuje život nebo co ji čeká v daleké budoucnosti.

26. 2. Jak vznikají hory?

Kdybychom si položili otázku, jakým způsobem vznikají hory, tak odpověď určitě nebude jednoznačná. Horotvorné procesy označujeme termínem orogeneze, který je odvozen z řeckých slov oros (hora)

a genesis (zrození), a zahrnuje všechny geologické procesy vzniku horských masivů. V geologické terminologii je orogeneze chápána jako vznik pásemných pohoří v důsledku kolize a následné deformace litosférických desek. Pokud se ale podíváme na orogenezi jako vznik topograficky pozitivního georeliéfu zjistíme, že hory nevznikají pouze na kolizních rozhraních dvou desek, ale také mimo ně, často v důsledku tektonických dějů a/nebo vulkanické činnosti. Například na dně všech oceánů existují rozsáhlá pásemná pohoří, která svojí délkou zastíní nejvyšší pohoří na souši, přestože nevznikla kolizí dvou litosférických desek, ale naopak jejich oddalováním. O tom všem a ještě mnoha dalších fascinujících tématech se dozvíte v přednášce.

12. 3. Vulkanismus, zemětřesení a další procesy spojené s pohyby litosférických desek

Mezi nejvýraznější, ale zároveň nejděsivější projevy pohybu litosférických desek patří bezesporu vulkanismus a zemětřesení. Probíhají v krátkých časových úsecích, ale mohou způsobit velké materiální škody a ztráty na lidských životech. Naopak o některých procesech, které probíhají pomalu, v hloubkách i několika desítek kilometrů, často ani nevíme. V přednášce se dozvíte nejen základní principy jejich vzniku, ale také mnoho dalších zajímavostí.

26. 3. Zánik pohoří a formování zemského povrchu

Stejně jako život člověka nejsou ani hory věčné. Vnějšími vlivy dochází k jejich

PORADENSTVÍ • SOFTWARE • HARDWARE

Dodavatel hardwaru a služeb v oblasti IT pro regionální obchodní partnery včetně Muzea Českého ráje v Turnově.

DRINGS, spol. s r. o., Turnov
www.drings.cz

Stalo se před sto lety

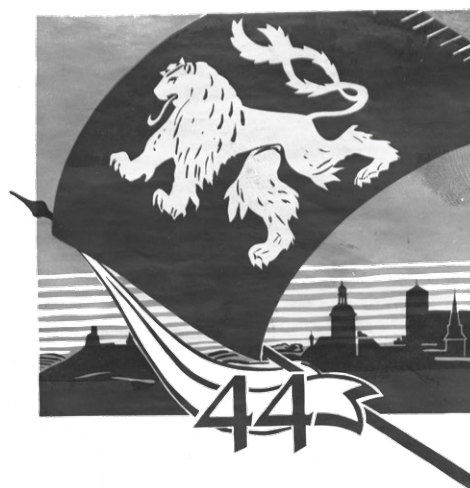
Autor textu:

DAVID MAREK

Veřejnost si dlouho stěžovala na absenci turnovských lázní. Ty poslední ukončily svůj provoz již před rokem 1914. Před sto lety se obdobný požadavek opět dostal na přetřes v místních novinách. Zřízení veřejných lázní by jistě totiž prospělo ke zlepšení zdravotních poměrů všech obyvatel města. Město i s aglomerací bylo dostatečně velké na to, aby lázně byly schopny fungovat soběstačně. Výhodná poloha města s vlakovým spojením by zajistila i dostatečné množství zákazníků ze širšího okolí. Z dalších zdravotně technických projektů by obyvatelé Turnova uvítali rozšíření vodovodu pro oblast nad Husovou ulicí směrem ke Károvsku, čímž by byly ještě významně zhodnoceny obecní pozemky nad kasárnami určené k zastavění. Každý nový majitel (stavitel) by byl ušetřen realizace finančně náročné studny.

Na valné hromadě turnovského rybářského spolku byl 3. ledna 1926 zvolen opět za předsedu Pavel Homola, který spolek již patnáct let svědomitě řídil. Při té příležitosti jej zvolili za čestného člena, a to teprve druhého. Prvním byl zakladatel spolku pan Mg. Pharm. Josef Radský, lékárník v Hluboké ulici.

Před sto lety oslavil šedesát let své práce Karel Beran, majitel hostince a realit na Pyrámu. Známý pyrámský podnik převzal jako jediný syn po svém zesnulém otci, když mu bylo teprve patnáct let. To bylo 10. ledna roku 1866. Zdědil vysoké závazky a ani obchod ve válečném roce (prusko-rakouská válka) právě nijak zvlášť nevzrůstal. Navíc formanské a dostavníkové dopravě, z níž pyrámská hospoda těžila řadu desetiletí, začala se vznikem železnice zvonit hrana. Dobrý snatek a podnikavý duch Karla Berana ovšem dokázaly uvést podnik do jakési rovnováhy – ukázalo se, že velkoobchod uhlím a zřízení kruhové cihelny byl dobrý nápad. Celé

Město Turnov a samosprávný okres turnovský

porádají

**v den 76. narozenin pana
presidenta republiky
T. G. MASARYKA**

pod protektorátem p. ministra Národní obrany
Jirího Štíbrného

SLAVNOST
odevzdání praporu pěšímu
pluku 44 v Turnově.

POŘAD:

Dne 6. března:
V 16 hodin přednáška o dějinách pluku 44 v posádkovém sále v Jizerských hánech.
V 19.30 hodin v sále divadla slavnostní přednáška: „Revutec“ od Jos. Kopty.
Sehraje divad. odbor posádkového sálu. Ceny divadelní.

Dne 7. března:
V 16 hodin: V zasedací síni radnice přiblíží praporu na terč.
V 17 hod. na Masarykově náměstí: Přiblíží praporu. Přivítání hostů. Odevzdání praporu
místem Turnova a samosprávným okresem turnovským pluku 44. Dekorování praporu
Československým válečným křížem. Převlék a slův věrnost velitel pluku. Slavnostní přehrá.
Běže.
V 18 hodin v sokolovně kabaret pro mládež posádky a pluku.
V 19.30 hodin ve dvoraně „na Stráncích“ veselice. Tanec 6 Kč.
Ve 20 hodin v sokolovně lidový koncert hudby pes. pl. 44 za umělého řízení špt. J. Potužníka.
Po programu tanec. Tanec 6 Kč.

V době 5. a 7. března slavnost v sále divadla: slavnost pes. pluku 44. Vstup volný.
Běže: 1. a 2. den: slavnostní přednáška III. H. pluku praporu v Turnově.
Přiblíží praporu v J. A. Bratru, kůlně: 1. Turnov. Náměstí ulice.
V době 5. a 7. března v kůlně: 1. den: na hromadném sále: informací kancelář.

P. T. majitelé domů, račte ozdobit domy svoje vlajkami a prapory!

Na začátku března 1926 proběhla slavnost předání praporu pěšího pluku 44. K odevzdání došlo na náměstí v neděli 7. března a celá akce byla spojena s oslavou narozenin prezidenta Masaryka.

podnikání začalo brzo výrazně vzrůstat a růst. Ve svých pětasedmdesáti letech byl stále v dobré kondici a patřil k nejstarším členům cyklistického spolku v okolí. Na kole začal údajně jezdit ve svých dvanácti letech. Tehdy na primitivním výrobku místního kováře a koláře.

Před sto lety se v místním tisku objevila zpráva o konci hruborohozeckého pivovaru. Do té doby jej provozoval nájemce J. Skrbek

a pivovar vykazoval roční produkci přes 5 000 hl. Od roku 1926 si jej pronajal klášterský pivovar, který jej zamýšlel využívat pouze jako svůj sklad a stáčírnu. Přesto se sem výroba piva ještě jednou ve 30. letech vrátila. Druhá světová válka však následně historii pivovaru, která se začala psát nejpozději v roce 1552 (první písemná zmínka), definitivně ukončila.

Radio – týden 7. – 14. února 1926

Radio je heslem doby. Čteme-li o milionech vlastníků přijímacích stanic v cizích zemích, např. ve Spojených Státech Amerických, Anglii, Německu atd., jsme přesvědčeni, že také u nás v Československu nezůstaneme dlouho pozadu za cizinou. (...) Propagace radiotelefonie ujaly se u nás odborné závody uspořádáním výstavek a bezplatným předvedením rozhlasu nové vysílací stanice pražské. Firma Ing. Zd. Možný v malém sále Střelnice, firma Fr. Janků ve zvlášť upravené místnosti ve svém závodě na Trávnících. (...) Avšak i jinak pokračuje rozvoj radiotelefonie rychlým tempem, což zřejmě z toho, že před půl rokem bylo v obvodu našeho poštovního úřadu 10 radiostanic, dnes jest přihlášeno již 38 abonentů a stejně tolik stanic v provozu.

Hlasy Pojizerské, 12. února 1926 ★

Pokračování ze strany 6

zvětrávání, rozpadu a postupné zkáze. Jako v minulosti proběhla tato destruktivní fáze na našem území, v současnosti probíhá v Alpách, které se nám doslova rozpadají před očima. Působením vnějších činitelů dochází k formování zemského povrchu a ke vzniku nejrozmanitějších geomorfologických útvarů. V přednášce procestujeme celý svět, abychom se na tyto útvary podívali.

9. 4. Desková tektonika ve vesmíru

Vesmír je stále nejméně prozkoumanou oblastí. Diskuse o něm vyvolávají mnoho otázek, na které dostáváme jen malé množství adekvátních, a ještě k tomu dosti nepřesných odpovědí. V přednášce se podíváme, jakým způsobem probíhá geologický výzkum vesmírných těles a jaké jsou jeho výsledky. Postupně se tak dozvíme, jestli ve vesmíru existuje geologicky aktivní planeta jako je Země, zdali ve vesmíru probíhá vulkanická činnost nebo jestli může na jiných planetách existovat život. ★

Ohlédnutí za minulým čtvrtletím

Muzeum má velké poslání – vzdělávat malé i velké návštěvníky. Každá akce je malým dobrodružstvím, plným objevů, setkávání a opravdové radosti z poznání. Takovou událostí bylo také Posvícení na Dlaskově statku v sobotu 26. září, kdy jsme oslavili sklizeň a dary přírody. Návštěvníci poznávali, jak naši předkové dokázali využít vše, co příroda nabízí, s rozmyslem, šikovností a bezzbytkem.

Radost nám přinesl také říjnový Týden *experimentální archeologie*. Díky zkušeným experimentálním archeologům děti mohly dějiny nejen poslouchat, ale prožívat je na vlastní kůži – osahat si nástroje, vyrábět, experimentovat a nechat se unést do světa lidí před staletími.

Z jiného oboru byla *reGenerace7* – setkání mladých šperkařů i zkušených mistrů, které spojuje odvaha zkoušet nové a posouvat hranice své tvorby až do světa virtuálního a multimediálního. Takové kroky ukazují, že šperkařské řemeslo má světlou a velmi inspirativní budoucnost.

Výstava *Ochránci* přinesla nádech tajemna a magie i představu přirozené ochrany našich domovů a rodin.

Prosinec s sebou vždy přináší ty nejkrásnější svátky v roce a radost nejen pro děti. A my jsme si připomněli hodnotu blízkosti a tradic tohoto období *Adventním zpíváním na Dlaskově statku*, chvilkou zastavení, kterou jsme si užili nejen díky vánočním písničkám, ale i loutkovému představení o sv. Mikuláši. ✨

Muzejní čtvrtletník

Vydává Muzeum Českého ráje v Turnově,
Skálava 71, 511 01 Turnov
Povolení MK ČR – E 15658. ISSN: 1801-4054
Odpovědná redaktorka: Marcela Beranová, DiS
Grafická úprava: Martina Hamouzová a Erika Huptychová
Sazba: Marcela Beranová, DiS
Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o. Svobodova 1431, Turnov

Uzávěrka tohoto čísla byla 20. prosince 2025.
Čtvrtletník je k dostání zdarma na pokladně muzea,
v informačních centrech a muzeích v okolí Turnova.
Na adrese beranova@muzeum-turnov.cz si můžete objednat zaslání
čtvrtletníku v elektronické podobě.
e-mail: beranova@muzeum-turnov.cz, tel.: 481 322 106
www.muzeum-turnov.cz

Kalendárium leden, únor, březen

Výstavy:

Výstavní sál

do 1. 2. 2026 O (ne)pobití Sasíků
pod Hrubou Skálou

19. 2. – 24. 5. 2026 O lapání
nepolapitelného – Osobní i tvůrčí
průsečíky Jana Kotíka a Ladislava Nováka

Kamenářský dům

do 1. 3. 2026 Ochránci

Magické praktiky k ochraně domu
a hospodářství

19. 2. – 24. 5. 2026 „140“
Výstava k výročí založení turnovského
muzea

Klenotnice

do 18. 1. 2026 *reGenerace7*

Výstava současného autorského šperku

22. 1. – 22. 3. 2026 Klenoty pravěku

Mineralogický kabinet

do 11. 1. 2026 Léčivé kameny

14. 1. – 21. 6. 2026 Tajemný svět přírodních
skel

Akce:

8. 1. (16:30) Panenské vězení aneb Pobití Sasíků
pod Hrubou Skálou (Přednáška Petra Záruby)

15. 1. (17:00) Nepál: divoké treky, legendy
a kultura (Přednáška Radky Tkáčikové)

29. 1. Rukopisy královédvorský a zeleno-
horský (Přednáška Mgr. Dany Mentzlové)

7. 2. Masopust na Dlaskově statku

11. 2. (17:00) Uvedení nové ročenky ZČRP
č. 38 + Nové archeologické výzkumy na
Turnovsku (Přednáška Romana Sirovátky)

12. 2. (17:00) Planeta Země
(Přednáška Jana Bubala)

26. 2. (17:00) Jak vznikají hory?
(Přednáška Jana Bubala)

12. 3. (17:00) Vulkanismus, zemětřesení
a další procesy spojené s pohyby litosfé-
rických desek (Přednáška Jana Bubala)

26. 3. (17:00) Zánik pohoří a formování zem-
ského povrchu (Přednáška Jana Bubala)

Otevírací doba

Muzeum Českého ráje v Turnově

leden–březen úterý až neděle od 9:00 do 16:00

Dlaskův statek

leden–březen ZAVŘENO / Otevřeno pouze 7. 2. – Masopust

Změna programu vyhrazena.

Více na www.muzeum-turnov.cz